

2. New England og Niagara Falls

Beretning fra en landsby i Vermont og besøg i Denmark, Maine

Netop nu camperer vi ved Eire-søen på den canadiske side, hvor vi har 50 skridt hen til skrænten, som fører ned til søen. Det kan være svært at forestille sig den som en sø, for så langt øjet rækker er der kun vand. Selv fra toppen af bakken kan vi ikke se land på den anden side, hvor vi dog fra vor tid i Sæby kunne se Anholt på en klar dag.

Vi er en times kørsel fra Niagara vandfaldet, hvor vi var forleden. Det var ganske imponerende, vi så det fra både den amerikanske og canadiske side samt om aftenen med lys på. Det er en smagssag, om man synes om et sådant naturfænomen oplyst som en kulørt slikkepind. Vi fik oplyst, at der nu er bygget en dæmning nogle kilometer oppe ad floden, hvorfra man fuldstændig kan styre vandmængden. Normalt om sommeren løber ca. 3,5 mil. liter vand gennem per sekund, og der slides ca. 2,5 cm af klippekanten ved vandfaldet hvert år. Før dæmningen blev lavet forsvandt der ca. 1,5 m hvert år, og da overvågningen af vandfaldet begyndte for et par hundrede år siden, lå det et helt andet sted end nu.

Vi har det alle fint og nyder de mange faciliteter, som er til rådighed for camperende i både USA og Canada. Faktisk er vi blevet overrasket over, at der findes så mange dejlige naturområder, især efter at vi i en lille by fik forklaret de meget frie regler for at bygge et hus: Enhver, som har et jordstykke ved landevejen på min. 2 tdr. land, ved sidevejene på 5 tdr. land og i bjergene på 10 tdr. land, kan uden videre bygge sig et hus - eneste krav er, at der skal være etableret en septic tank og være min. 5 m afstand til vejen. Der er ingen by- eller landzone, ingen formaliteter med teknisk forvaltning eller indsendelse af ansøgning om byggetilladelse.

Alligevel er der enorme offentligt tilgængelige natur reservater, Stat eller National parker, næsten alle med meget velbeliggende picnic områder og camping pladser. Vi bliver den ene gang efter den anden betaget af de fantastiske natur scenerier, altid beliggende ved meget udsøgte områder, ofte ved en sø, med udsigt over havet eller panorama over bjergene. Ikke alene er de til fri benyttelse, men også flot udlagt med masser af borde og bænke, grill, bålpladser, badestrande og toilet faciliteter. For camping betaler vi på disse pladser i gennemsnit \$10-15 per overnatning. Vor camper kører fint, den går ca. 4 km per liter, men dels er benzinen billig (når vi fylder 100 l på tanken koster det under kr. 200) og dels har den virkelig noget at slæbe på: Selve bilen vejer ca. 6 tons + os og vore ting, er langtfra aerodynamisk bygget og har en velspinnende 8 cylindres motor med automatgear, som uden problemer trækker os op ad bjergene. Det er værre nedad, for vi kan ikke bremse med gearet som i en almindelig bil. Det lave automat gear bremser kun ned til ca. 50 km/t, hvilket ofte er for stærkt, hvis det er stejle hårnålesving. Udover benzin fylder vi også gas på til køleskab, fryser, komfur og vandvarmer. En påfyldning til \$10 holder i ca. 10 - 14 dage.

Med hensyn til mad spiser vi næsten som i DK. Kartoffler er dog ikke så almindelige, da de åbenbart mest anvendes som french fries eller bagte kartofler og ikke skrællede og kogte. Til gengæld spiser vi meget pasta og ris, som også er hurtigere at lave, og en masse friske grøntsager. Ofte køber vi nogle friske majs, som vi griller over bålet på campingpladserne - herligt. Det er værre med brødet, for i de fleste supermarkeder findes kun noget klægt færdigpakket skiveskåret franskbrød. Ganske vist i mange forskellige varianter, men jeg kan simpelthen ikke blive ordentlig mæt, selvom jeg spiser 8 stykker brød.

Heldigvis er der ind i mellem nogle butikker med rugbrød, hvor vi så køber ind til fryseren. Det er heller ikke noget problem med mine uundværlige havregryn med rosiner - og i en ny lækker variant - med ahorn sirup. Pigerne prøver sig lidt frem med det uendelige udvalg af morgenmads-produkter, men er for tiden glade for franskbrød med bananer og ahorn sirup.

Det der med ahorn sirup lærte vi under nogle uforglemmelige dage hos Benthess fjerne slægtninge, Hildur på 85 og hendes datter Anna ved Boston. Hildur, som hurtigt blev til pigernes bedstemor, er født i USA af en dansk far og en norsk mor og taler fortsat skandinavisk. Hun er utrolig åndsfrisk, energisk og et meget spændende menneske, trods sin hårde skæbne hvad angår både triste hændelser i familien og hendes egen alvorlige sygdom. Vi nød Tante Anna og Bedstemor Hildurs gæstfrihed og dejlige selskab i flere dage og fejrede også sammen Camillas 16 års fødselsdag.

Vi kørte videre til staten Maine, som har en flot kyst linie, en blanding af de norske fjorde og den svenske skærgård. Vi fik set den flotte naturpark, Acadia, en halvø hvor alle statens herligheder er samlet med skove, bjerge, udsigter og Atlanterhavsklipper - ganske uberørt og velorganiseret i betragtning af de årligt ca. 3 mil. besøgende. Derefter videre til Bangor, byen hvor forfatteren Stephen King bor og hvor mange af hans gyser noveller foregår.

På kortet fik vi øje på byen Denmark, som lå nogenlunde på vor rute vestover. Det viste sig at være en lille samling huse i skoven, dog med både rådhus (et lille træhus, hvor børnehaven er i den ene ende), kirker (som der generelt er flere af her i landet end selv burger barer) og et bibliotek. Vi gik ind på sidstnævnte, hvor en venlig dame viste os en bog om byen udgivet af nogle lokale kvinder, som ønskede at kende deres rødder. Vi havde forventet nogle danske navne i de gamle annaler, men, som de skrev, herkomsten af navnet er ukendt, og grundlæggerne har efter navnene at dømme været engelske indvandrere. Biblioteket havde netop 10 års jubilæum og er oprettet og drives udelukkende af frivillige. Dette er helt almindeligt her, og udover folkeregister, skatteopkrævning og snerydning blander kommunerne sig ikke i andre. Alle kirker drives gennem private bidrag, ligesom de lokale brand- og rednings tjenester også er baseret på frivillige - dvs. at ikke alene blander det offentlige sig ikke deri, men det er også op til initiativtagerne selv at skaffe penge til driften. Næsten alle bidrager derfor med kontanter, brugte ting eller arbejdskraft for at etablere og drive disse institutioner. Det er egentlig en sund tankegang, som vidner om initiativ og aktiv interesse for og deltagelse i

fællesskabet.

Biblioteket i Denmark, Maine, som beboerne selv har bygget og driver

3

Senere i byen Sandgate med 250 indbyggere (samt en del fritidshuse i skoven) fik vi af den tidligere borgmester forklaret systemet. I hele New England, dvs. staterne i den nordøstlige del af USA, har man opretholdt den oprindelige tradition med at samles ved gadekæret og for et eller to år af gangen at vælge 3-4 repræsentanter til byrådet, heraf 1 som en slags borgmester (som aflønnes med \$1.000 per år). Rådet skal så fremlægge forslag til årsbudget, hvilket på et årligt møde i marts debatteres blandt de fremmødte indbyggere. Alle kan på mødet komme med ændringsforslag, som herefter enkeltvis og senere samlet kommer til afstemning, indtil hele budgettet er vedtaget. Meddelelser fra rådet opsættes på nogle tavler rundt om i byen, f.eks. så vi et forslag om at man indkøber en ny lastbil til snerydning til \$ 57.000. Folk har så nogle dage til at tygge på det, hvorefter man på et fællesmøde tager endelig beslutning herom.

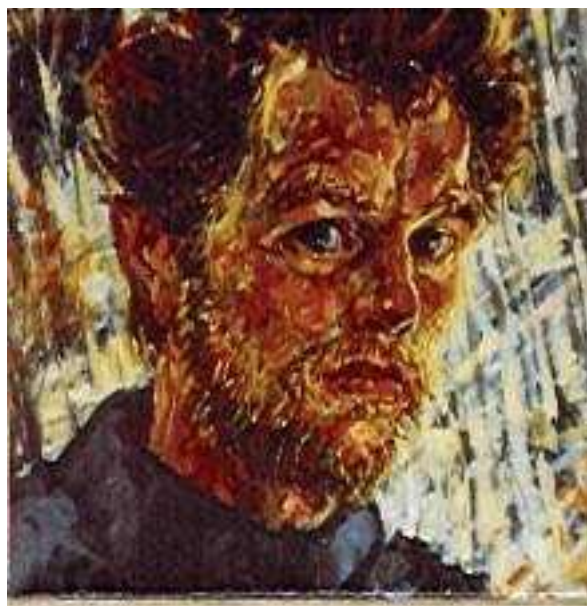
Vor ven Jim, den tidligere borgmester, oplyste, at rådet de sidste mange år havde forsøgt at få godkendelse til dette indkøb. Garagen til sneploven var dog nu under opførelse, så han forventede, at det denne gang ville lykkes at samle flertal. Et tilsyneladende enkelt og velfungerende demokrati, som dog også kan have sine problemer: En anden tidligere borgmester, Susie, som er ejer af adskillige huse i byen, har lavet sin egen snerydning og vil formentlig være blandt nejsigerne.

Vi kom til at lære disse mennesker at kende, medens vi ventede på vor gamle nabo og psykologi professor ved AUC, Helge, som nu bor i New York og er gift

med en dejlig dame, Roberta, som også er psykolog. De har et hus i staten Vermont, og vi havde ad uransagelige veje endelig fået kontakt til Helge, som ellers overvejende lader sin telefon besvare af en båndoptager. Vi camperede så 1½ døgn på torvet i Sandgate. Det er en græsmark, hvor Jim har sit faldefærdige kølehus til afskårne blomster fra marken bag ved den vidunderlige rislende bæk med kildevand fra bjergene. Jim er skolelærer og sparer sammen til sin pension til næste år. Han vil dog helt sikkert aldrig forlade dette herlige sted (et paradys på sådan en frisk solskins sommerdag), selvom han lige er blevet skilt og konen har taget deres hus længere oppe ad vejen. Naboen Junior, en sej gammel gut, vil Benthe skrive lidt om senere.

Hen ad aftenen den næste dag kørte vi så op til Helges godt skjulte og meget charmerende hus på en 20 tdr. land stor skovdækket bjergside. Her mødte vi også den meget gæstfrie Helges andre venner, Rolf og Esther og deres to plejebørn fra en lille by syd for Hamburg, hvor jeg faktisk har overnattet flere gange på mine mange rejser i Tyskland. Det viste sig at være nogle herlige mennesker med mange talenter - udover Rolfs kunstneriske evner som inspirator for unge på kant med loven, delte vi også interesser som skovhugger, naturelsker og en god diskussion. Vi vil helt sikkert mødes, når vi er tilbage efter denne tur.

Helge var som sædvanlig provokerende med sin gammel-kommunistiske nostalgi, men trods hans direkte og ofte flabede udtalelser er han dog en rar fyr, og sammen med Roberta finder vi vanskeligt mere gæstfrie mennesker.

Karls selvportræt fra 1996

Under besøget lærte vi også nogle af deres lokale kunstner venner at kende, bl.a. Karl Stuecklen og Jayne. Vi blev inviteret til at besøge deres hus og atelier, hvor vi så nogle af deres værker. Karl er født i Leipzig lige før 2. verdenskrig startede, blev evakueret og kom til USA i 1950. Han udstiller

jævnligt i New York - herunder årlige selvportrætter, som viser hans meget skiftende sindsstemninger, samt billeder af hans efterhånden 4 koner. Føromtalte Susie var i gang med at bygge endnu et hus. Trods sine millioner (i \$) bygger hun selv det hele, gerne med hjælp af naboer og venner, og vi fik også lov til at give en hånd med. Alle huse i området er traditionelle træhuse, bygget på et skelet af træstolper ovenpå et støbt fundament, 150 mm glasuld isolering, indvendig krydsfinerplade og udvendig her hos Susie dækket med brede planker, som hun på en lånt sav selv har skåret ud af træstammer fældet på bjergsiden i baghaven. Derefter et lag membran af stærk teflon folie og yderst hvidmalede blokhusbrædder. På gulvet havde hun ahorn parket lavet af gamle træer, hvor man stadig kunne se hullerne fra tappe rørene, hvorfra ahorn saften samles og senere bliver til den uimodståelige ahorn sirup.

Dette dejlige ophold blev kun let irriteret af, at jeg et par dage havde fået en voldsom tandpine uden synlig grund. Jeg havde håbet det ville gå over af sig selv, men måtte til sidst opgive min afsky for tandlæger og lade mig køre til den nærmeste by, hvor Roberta en sen fredag eftermiddag havde tryllet en tid frem. Det viste sig at være en kvindelig tandlæge, en type som jeg absolut ikke har god erfaring med. Dette ville dog vise sig at være en helt ny og positiv oplevelse: Der blev virkelig taget hensyn til patienten, både med røntgen foto, stor omsorg og bedøvelse med ananassmag. Jeg var i stolen i næsten 1 time og hun borede lige ind til nerven. Men tandpinen gik bort - og da jeg skulle betale var det hele gratis.

Benthes hjørne

Mine nye venner i Sandgate er en ret så blandet forsamling. Den ældste i flokken hedder Junior og jeg vil skyde på at han er midt i halvfjerdserne, han er en lille sej gut som driver landbrug med kødkvæg. Derudover ejer han det halve af jorden i landsbyen. De fleste af hans gøremål foregår fra hans pickup, som er en rigtig amerikansk 4-wheeler. Jeg fik tilbud om en tur, da der skulle skiftes et hjul på Susies traktor, den stod ovre på den anden siden af marken, så alle hoppede op på bilen og her fik jeg endelig lejlighed til at gøre noget som jeg tit har drømt om. Nemlig at sidde på ladet af en pickup mens den kører. Overfor mig sad Katie og grinede, hun arbejder som tømrer for Susie. Inde i førerhuset sad Junior, Susie og Ollie. Ollie er et gadekryds som Junior har fået gratis, lidt collie og schæfer og et par markskel.

Efter et vellykket hjulskift spurgte Junior om jeg ville med op til et af Susies huse lidt oppe af vejen og jeg måtte gerne få lov at sidde ved siden af Ollie. Det var et tilbud jeg ikke kunne sige nej til, så da jeg havde tilkæmpet mig lidt plads mellem hund, markredskaber, værktøj, tomme flasker og et halvt læs jord, gik det ellers op ad smalle veje og mark led, da vi var halvvejs oppe fik jeg lov at holde Ollies pote og så var vi venner.

Verden er stor og samtidig er den lille, da vi kom tilbage var den lokale smed ankommet, han skulle udskifte et toilet i Juniors hus. Ved første øjekast så hans kassevogn ret almindelig ud, men da han åbnede døren blev jeg mindet om Karl Glad og hans gamle smedje i Gudumholm. Karl har det ikke godt med

at kassere ting, og hans form for ordenssans er heller ikke lige hvad man normalt vil kalde let overskueligt, men han ved altid nøjagtig hvor han har lagt tingene.

Mens smeden arbejdede inde i huset fik jeg lejlighed til at kikke på hans rullende værksted og det var ret påfaldende at hans fiskestænger havde langt den bedste og mest beskyttede plads oppe under taget. Junior fortalte mig senere at når smeden skulle købe bil tog han altid mål for at sikre sig at der var plads til fiskestængerne.